

Pérovec hřebenitý (*Ptilium crista-castrensis*) roste na balvanech s tenkou vrstvou humusu i tlejících kmenech stromů. Patří do kategorie druhů zasluhujících pozornost. Je statný, vzhledem připomíná ptačí pero.

10

11

Šikoušek bezlistý (*Buxbaumia aphylla*) roste na mělké „jakoby spečené“ vrstvičce půdy na kamenech balvanových moří i na skalách, ale také na půdě na světlejších místech v lesích. Patří mezi druhy blízké ohrožení. Má silně redukovaný gametofyt, viditelný je pouze štět s poměrně velkou šikmou tobolkou.

Ploník ztenčený (*Polypodium formosum*) patří ke statným a poměrně známým mechům. Roste často na teráskách, plotnách skal a balvanech pokrytých půdou, a také na půdě v lesích. Jeho vzpřímené nevětvené lodyhy s úzkými listy vzdáleně připomínají mladé jehličnany.

12

13

14

Zřídka se vyskytují mechorosty vápencových skal – **čepičatka točivá** (*Encalypta streptocarpa*) a **kroucenec zední** (*Tortula muralis*), které na Vysočině málokdy nacházejí vhodný substrát. Vedle přírodních stanovišť však rostou na mnoha člověkem ovlivněných nebo vytvořených místech, např. zídkách s vápnitou maltou.

15

1

www.prirodavysociny.cz

V roce 2017 vydala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině v rámci projektu „Přírodní rozmanitost Vysočiny“ podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

titulní strana: Přírodní památka Na Skalce

text: Svatava Kubešová; Ivan Novotný **foto:** Svatava Kubešová; 4 – Štěpán Koval

grafická úprava: Terezie Kodetová

Skalní mechorosty Vysočiny

Mechorosty jsou zelené rostliny. Mohou připomínat malé kapradiny, ale na rozdíl od nich nemají téměř žádné cévní svazky, které by rozváděly vodu a živiny po jejich těle (stélce). Potřebné látky mechorosty vedou i přijímají celým povrchem stélky. Právě proto jsou mechorosty drobné a většinou vytvářejí husté, propletené porosty. Semknuté bochánky umožňují mechovým rostlinkám lépe zadržet vláhu. Mezi mechorosty patří mechy, játrovky a hlevíky. V České republice je známo 863 druhů.

Mechorosty osídlují různá stanoviště od suchých trávníků po mokřady. Ale velké a nápadné porosty vytvářejí jen tam, kde jim nemohou konkurovat kvetoucí rostliny – na kmenech a větvích dřevin, na tlejícím dřevě, na rašeliništích, na skalách a balvanových mořích.

Těhovce bezžebrý (*Hedwigia ciliata*) roste často na osluněných až středně zastíněných skalách a kamenech většinou kyselých hornin. Přímou na holém kamenném substrátu tvoří řidší chomáče, které jsou za sucha šedivé od bělavých špiček listů.

Štěrbovka skalní (*Andreaea rupestris*) je horský mech, který poměrně často sestupuje i na kyselé silikátové skály na Vysočině. Tvoří tmavé polštářky na holé skále. Vejčité tobolky vykukující z polštářků praskají čtyřmi štěrbinami od báze k vrcholu, připomínají tak lampiónky či lucerničky.

Játrovka sečovka Hatcherova (*Barbilophozia hatcheri*) je druhem silikátových skal především horských oblastí, avšak i na Vysočině se vyskytuje poměrně často.

Má poléhavé lodyhy s listy ve dvou řadách a s třetí řadou drobných spodních listů. Listy končí čtyřmi laloky (zuby), na jejichž okrajích se tvoří červenohnědé gemy (tělíska k vegetativnímu rozšiřování).

Kostrbatec řemenatý (*Rhytidiadelphus loreus*) je větvený mech rostoucí na skalách a balvanech s vrstvou humusu i na půdě a tlejícím dřevě. Tento horský druh se na Vysočině vyskytuje roztroušeně.

„Světélkující“ mech **dřípovičník zpeřený** (*Schistostega pennata*) není na Vysočině vzácný, lze ho pozorovat ve velmi stinných štěrbinách nevápenatých skal. Přizpůsobil se prostředí s nedostatkem světla – vytrvávající prvoklíček má buňky podobné čočkám, které lépe využívají tu trochu světla, která na ně dopadá. Zároveň světlo odrážejí, což způsobuje „světélkování“. Tip na nalezení dřípovičníku – posviťte do hodně tmavých skalních štěrbin baterkou a zkoušejte různý úhel pohledu.

Řásnice krátkozobá (*Loeskeobryum brevirostre*) svým vzhledem nezapomejme, připomíná časté statnější baňatky (*Brachythecium*) nebo trněnku (*Eurhynchium*). Patří však ke vzácným mechům a v České republice je v současnosti známá pouze z pěti dalších míst. Na Vysočině byla nalezena r. 2015 v přírodní památce Na Skalce, na kameni na pomezí smrkového lesa a kamenného moře.

